

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1788

Vragen van het lid **Pechtold** (D66) aan de minister van Justitie over *een Rijksrechercheonderzoek naar schrijfproeven in het kader van de Deventer moordzaak en het klachtrecht bij het Openbaar Ministerie*. (Ingezonden 1 februari 2010)

1

Is het waar dat mevrouw W. heeft verklaard en bevestigd door middel van aantekeningen in haar agenda¹ dat de ontbrekende tekst op de achterzijde van blad 1 moet zijn geschreven?² Is het waar dat haar advocaat heeft verklaard dat door hem geen onregelmatigheden werden waargenomen en dat de rechercheur die de schrijfproef afnam heeft verklaard dat zich bij de proef geen bijzonderheden hebben voorgedaan^{3, 4 en 5}?

2

Is het waar dat de Rijksrecherche heeft geconstateerd dat op geen der achterzijden van de geschreven pagina's schrift stond en dus ook niet de ontbrekende passage?⁶ Hoe beoordeelt u de verklaring van mevrouw W?

3

Waarom meldt het Openbaar Ministerie (OM) in het persbericht wel dat de vriendin verklaart op de achterzijde te hebben geschreven en

meldt het OM niet dat de Rijksrecherche geconstateerd heeft dat dit niet waar is?⁷ Waarom wordt de verklaring van mevrouw W. als oplossing gepresenteerd voor het raadsel van de ontbrekende regels, maar het bewijs voor de valsheid van die verklaring niet?

4

Welke bewijzen en/of aanwijzingen (verklaringen, aantekeningen e.d.) ondersteunen de hypothese van de Rijksrecherche dat de vriendin het eerste blad heeft overgeschreven?⁸ Acht u het overschrijven van een dicteetekst tijdens een schrijfproef «conform de richtlijnen opgesteld door het Nederlands Forensisch Instituut (NFI)», zoals de betrokken verbalisant dit in zijn proces-verbaal noemt? Zo nee, wat is dan uw conclusie ten aanzien van de geldigheid van een dergelijke schrijfproef?

5

Waar in het rapport van de Rijksrecherche is vastgesteld dat de herstelactie, zoals gemeld in het persbericht van het OM, is uitgevoerd? Waaruit bestond de herstelactie precies?

6

Waarom is er door de Rijksrecherche geen nader onderzoek gedaan naar de door de Rijksrecherche ook genoemde fraudehypothese, als de doelstelling juist was om de

mogelijkheden van fraude te onderzoeken dan wel uit te sluiten?⁹

7

Is het waar dat de Rijksrecherche heeft geconstateerd dat de tijdstippen zoals die door betrokken verbalisanten zijn geverbaliseerd niet kunnen kloppen?¹⁰ Is het waar dat dit tegenover de Rijksrecherche is erkend door de coördinerende leider van het schrijfproefonderzoek?¹¹ Waarom is geen nader onderzoek uitgevoerd naar de ongerijmde tijdstippen en de redenen van de onjuistheden in de processen-verbaal?

8

Wat is uw reactie op de vraag waarop uw antwoord¹² gebaseerd is, als uit het Rijksrechercherapport blijkt dat: – voor de ontbrekende passage een herstelhypothese is opgesteld welke niet alleen strijdig is met de richtlijnen van het NFI maar bovendien met de gevonden feiten uit het onderzoek (verklaringen, processen verbaal, aantekeningen); – voor de ontbrekende passage de fraudehypothese niet is onderzocht en ontkracht; – geen onderzoek is verricht naar de tijdstippen en data in de processen verbaal; – en er een aantal tegenstrijdigheden en inconsistenties zijn in de tegenover de Rijksrecherche afgelegde verklaringen?¹³

9

Kunt u beschrijven hoe het intern en extern klachtrecht met betrekking tot het OM (inclusief de Rijksrecherche) is geregeld?

10

Hoe beoordeelt u het functioneren van het klachtrecht met betrekking tot het OM?

¹ Pagina 95 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 «Binnen een aantal dagen nadat de schrijffproef is afgenomen heb ik deze aantekeningen gemaakt»: «schreef fout op eerste blad achterkant mocht niet doordrukken».

² Pagina 94 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099. «Ik denk dat dit komt omdat ik op de achterzijde verder heb geschreven...» «...Pagina 97 «Ik denk dat de ontbrekende tekst dus op de achterzijde van de originele schrijffproef staat».

³ Pagina 17 Rapport de getuigen Roenburg en Vlugg verklaarden aan ons verbalisanten dat zij zich hieromtrent (red. ontbreken van tekst) niets konden herinneren».

⁴ Procesverbaal van Roenburg d.d. 6 april 2006 «Tijdens de schrijffproef was aanwezig..... Tijdens deze schrijffproef deden zich geen bijzonderheden voor». Procesverbaal van Roenburg d.d. 7 april 2006 «alle schrijffproeven zijn conform de richtlijnen NFI afgenomen».

⁵ Pagina 16 Rapport Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 «Wat betreft de ontbrekende passage in de verklaring van Mevr. Wittermans verklaarde van Roenburg nogmaals zich dat niet te kunnen herinneren».

⁶ Pagina 17 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 «Bij onderzoek van de ons (red. verbalisanten Rijksrecherche) ter beschikking staande originele schrijffproef N2 zagen wij verbalisanten echter dat op geen der achterzijden van de geschreven pagina's schrift stond en dus ook niet de ontbrekende passage in de door Mevr. Wittermans geschreven proef.»

⁷ Openbaar Ministerie: «Samenvatting onderzoek schrijffproeven Rijksrecherche» http://www.om.nl/map_bijlagen/samenvatting/

⁸ Pagina 17 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 punt 7.10.1.

⁹ Pagina 17 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 «Het feit dat een passage ontbrak in de door Mevr. Wittermans geschreven schrijffproef zou ook de basis kunnen vormen voor een hypothese met een frauduleuze strekking zoals verondersteld door de heren Dankbaar en Beetz».

¹⁰ Pagina 15 Rapport Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 Van den Hazel: «Op 30 maart 2006 te 11.00 had ik een afspraak met van Roenburg te Zwolle».

Proces verbaal 6 april 2006 van Mevr. Bulder «Op donderdag 30 maart 2006 omstreeks 11.00 werd door mij verbalisant Bulder op verzoek van van Roenburg ... een schrijffproef afgenomen».

Verhoor van Roenburg 17 maart 2009: «Ik was

steeds in de buurt waar de proeven werden gehouden, kom in zelfde kantoor in aangrenzende ruimte».

Proces verbaal Mevr. Bulder 18 april 2008 «Op donderdag

30 maart 2006 heb ik op verzoek van van Roenburg een schrijffproef afgenomen.... De schrijffproef vond plaats in het politiebureau gevestigd aan de Lange Amerikaweg 66 te Apeldoorn».

¹¹ Pagina 16 Rapport

Rijksrecherche-onderzoek Velduil rapport nr. 20080099 «Nadat hij [van Roenburg] geconfronteerd was met de tijdlijn van 30 maart 2006 verklaarde van Roenburg dat deze hem inderdaad niet logisch voorkwam maar hij kon daar geen uitsluitel over geven».

¹² Kamerstuk 31 700 VI, nr. 153.

¹³ Brief aan de Hoofdofficier van Justitie te Zwolle/Lelystad d.d. 14 september 2009 <http://www.deventermoordzaak.com/documenten/20090914rectificatie.pdf>

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie) (ontvangen 5 maart 2010)
Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2009–2010, nr. 1682

1

Mevrouw W. heeft op basis van aantekeningen in haar agenda verklaard te denken dat zij een deel van de haar gedicteerde tekst, casu quo de ontbrekende tekst, op de achterzijde van het eerste blad heeft geschreven.

De advocaat van mevrouw W. heeft verklaard bij het afnemen van de schrijffproef geen onregelmatigheden te hebben waargenomen. Naderhand heeft hij omtrent de ontbrekende passage desgevraagd verklaard zich niets te kunnen herinneren over een ontbrekende passage.

De rechercheur die de schrijffproef heeft afgenomen, heeft verklaard dat het hem niet was opgevallen dat er een passage ontbrak. Daarbij zij erop gewezen dat de schrijffproeven in 2006 zijn afgenomen en dat het onderzoek van de Rijksrecherche in 2009 heeft plaatsgevonden.

2 en 3

In de schrijffproef van mevrouw W. ontbreekt een zinsnede bij de overgang tussen de eerste en de tweede bladzijde. De rechercheurs van de Rijksrecherche hebben de naar het Nederlands Forensisch Instituut (hierna: NFI) gezonden schrijffproefformulieren gezien. Zij hebben op de achterkant van die formulieren geen geschreven tekst aangetroffen. Dat betekent niet dat de Rijksrecherche heeft geconstateerd dat mevrouw W. niet op de

achterzijde van het originele schrijffproefformulier heeft geschreven. Het originele formulier is mogelijk weggegooid.

Op basis van de verhoren en privé-aantekeningen die mevrouw W. zelf heeft gemaakt over de schrijffproeven, komt volgens de Rijksrecherche het volgende mogelijke scenario naar voren. Mevrouw W. is, nadat ze de eerste bladzijde had volgeschreven, verder gegaan op de achterkant van die bladzijde. Dit was niet de bedoeling, er moest op een nieuwe bladzijde geschreven worden. Bij het herstellen hiervan is vermoedelijk een omissie opgetreden.

Anders dan de vraagstelling suggereert, was (en is) er geen reden om aan te nemen dat de verklaring van mevrouw W. vals is, niet alleen omdat zij vrijwillig haar medewerking aan de schrijffproef heeft verleend, maar ook omdat in redelijkheid niet valt in te zien hoe door het enkele moedwillig niet opschrijven van gedicteerde woorden (vijftien van de circa 230; in de van de andere referenten afgenomen schrijffproeven zijn die woorden wél opgeschreven) zou worden verhinderd dat uiteindelijk door schriftkundigen wordt geconcludeerd dat haar handschrift overeenkomsten vertoont met dat op de aangetroffen anonieme briefjes. Zie hiertoe ook het antwoord op vraag 4.

De verklaring van mevrouw W. komt mij, in navolging van het oordeel van de Rijksrecherche, niet onaannemelijk voor.

4

De hypothese wordt ondersteund door de verklaringen die mevrouw W. ten overstaan van de Rijksrecherche heeft afgelegd en door de aantekeningen in haar agenda. De betreffende Forensisch Technische norm voorziet niet in het geheel of ten dele overschrijven van een dicteetekst tijdens een schrijffproef. Wel is voorgeschreven dat er op een afzonderlijk blad melding wordt gemaakt van eventuele bijzonderheden tijdens het afnemen van de schrijffproef. Dat is in dit geval niet gebeurd. Dat is ook in het persbericht vermeld. De FT-normen zijn geschreven om het resultaat van forensisch onderzoek zo betrouwbaar mogelijk te doen zijn. Het niet geheel overschrijven van de tekst, waardoor een aantal woorden

ontbreekt, heeft niet afgedaan aan de betrouwbaarheid van het resultaat van het handschriftvergelijkend onderzoek door het NFI (vgl. ook het antwoord op vraag 3). Het NFI is in staat geweest dat onderzoek te verrichten op basis van de afgenomen schrijfproef; het heeft niet te kennen gegeven dat de aan mevrouw W. afgenomen schrijfproef voor dat onderzoek geen deugdelijke grondslag vormde. Eén en ander geldt ook voor het Engelse instituut dat handschriftvergelijkend onderzoek heeft verricht op basis van de (vier) afgenomen schrijfproeven.

5

Dat er een herstelactie, bestaande in het overschrijven van de tekst op het eerste blad van het schrijfproefformulier op een nieuw eerste blad, heeft plaatsgevonden, heeft de Rijksrecherche niet vastgesteld, maar als reële mogelijkheid afgeleid uit de verklaringen die mevrouw W. ten overstaan van de Rijksrecherche heeft afgelegd en uit aantekeningen in haar agenda.

6

De fraudehypothese is als zodanig niet onderzocht, omdat voor die hypothese geen enkel aanknopingspunt is aangetroffen. De schrijfproefformulieren van mevrouw W., zijn, gelet op de door het NFI geconstateerde sterke samenhang tussen dit handschrift en het van mevrouw W. afkomstig handschrift op andere ter vergelijking gebezigde dragers, daadwerkelijk beschreven door mevrouw W. Overigens is de fraudehypothese op voorhand niet aannemelijk, omdat niet valt in te zien hoe met het enkele niet opschrijven van vijftien gediceerde woorden (vgl. het antwoord op vraag 3) het resultaat van het handschriftvergelijkend onderzoek zou kunnen worden beïnvloed.

7

Twee betrokkenen hebben een gebeurtenis op dezelfde dag verbonden aan verschillende tijdstippen. Dat is ook ten overstaan van de Rijksrecherche bevestigd door de politieambtenaar die het afnemen van de schrijfproeven heeft gecoördineerd. Er is wel onderzoek gedaan naar tijdstippen. Zoals ook al in het persbericht is vermeld is onduidelijkheid blijven bestaan met

betrekking tot het exacte tijdstip waarop de opdracht tot het uitvoeren van de schrijfproeven bij het korps Noorden Oost Gelderland is binnengekomen.

8

De geformuleerde eventualiteiten hebben zich – zoals uit de antwoorden op de voorgaande vragen blijkt – niet voorgedaan.

9

Het juridisch kader voor de klachtenregeling van het Openbaar Ministerie wordt geboden door titel 9.1 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). De klacht wordt behandeld door een zogenoemde klachtbehandelaar; dit is een persoon die niet bij de gedraging betrokken is geweest (art. 9:7 Awb). De behandeling van klachten die betrekking hebben op het OM en de Rijksrecherche is door de minister van Justitie gemandateerd aan het College van procureurs-generaal, met uitzondering van klachten tegen de leden van het College. Het College behandelt zelf klachten tegen (plaatsvervangend of fungerend) hoofden van OM-onderdelen en klachten tegen de directeur Rijksrecherche en diens plaatsvervanger. De hoofden van de OM-onderdelen en de directeur Rijksrecherche hebben mandaat om klachten te behandelen tegen hun parket en daar werkzame personen, respectievelijk tegen medewerkers van de Rijksrecherche. Zowel voor de klager als de beklaagde is er in beginsel een recht om gehoord te worden (art. 9:10 Awb). De afdoening van een klacht is op grond van art. 9:3 Awb niet vatbaar voor bezwaar en beroep. Wanneer een burger niet tevreden is over de wijze waarop zijn klacht in eerste instantie is behandeld, kan hij zich wenden tot de Nationale ombudsman.

10

Het College van procureurs-generaal heeft het najaar van 2007 een audit laten uitvoeren naar de klachtbehandeling. Daarbij ging het om de wijze waarop een klacht wordt afgehandeld en hoe de klager wordt bejegend, en hoe het OM de klachtbehandeling organiseert en als organisatie leert van de klachten. Volgens het jaarverslag 2008 van de Nationale ombudsman heeft dit in 2008 geleid tot beslissingen van het College van procureurs-generaal die

een grote stap vooruit betekenen voor de kwaliteit van de interne klachtbehandeling. Ik sluit mij daarbij aan.